

Η ελληνική επανάσταση του 1821

Μέρος 10ον

Το Μεσολόγγι και η Νάουσα

Μετά από την προσωπική μου περιπέτεια, με την χάρη του Θεού, είμαστε εδώ στο μετερίζι, συνεχίζοντας την καταγραφή των φορέων και προσωπικοτήτων, που έπαιξαν σημαίνοντα ρόλο στην προετοιμασία του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1821. Οφείλουμε, να αναφερθούμε σε δύο πόλεις σύμβολα της επανάστασης. Το Μεσολόγγι και την Νάουσα.

Μεσολόγγι, η πόλη που γράφτηκε η έννοια της ελευθερίας, της αυτοθυσίας και της γενναιότητας. Τρία χρόνια μετά την αποτυχημένη απόπειρα κατάληψης του Μεσολογγίου, από τους Κιουταχή και Ομέρ Βρυώνη, ο σουλτάνος επανήλθε με νέο σχέδιο. Ανάθεσε και πάλι στον Κιουταχή να καταλάβει την πόλη. Με μία πανίσχυρη στρατιά 20.000 ανδρών ξεκίνησε από τα Τρίκαλα και έφτασε στην ηρωική πόλη στις 15 Απριλίου 1825.

Αμέσως άρχισε η πολιορκία της πόλεως, η οποία μπορεί να χωριστεί σε δύο περιόδους: α) 15 Απριλίου έως 12 Δεκεμβρίου 1825 και

β) 25 Δεκεμβρίου 1825 έως τις Απριλίου 1826. Την οργάνωση της άμυνας ανέλαβε τριμερής επιτροπή υπό τους Ιωάννη Παπαδιαντόπουλο, Δημήτριο



Σκηνή από τις τελευταίες στιγμές του Μεσολογγίου. Μεσολογγίτισσα έχει σκοτώσει το παιδί της, τον Τούρκο που αποπειράθηκε να τη βιάσει και ετοιμάζεται να αυτοκτονήσει. Ελαιογραφία του François-Émile de Lansac, 1827. Πινακοθήκη Δήμου Μεσολογγίου.

Θέμελη και Γεώργιο Καναβό. Η οχύρωση της πόλεως μετά την πρώτη πολιορκία είχε βελτιωθεί. Η τάφρος έγινε βαθύτερη, η περίβολος ενισχύθηκε με πύργους και άλλα οχυρωματικά έργα, πάνω στα οποία τοποθετήθηκαν 48 τηλεβόλα και 4 βομβοβόλα.

Κατά την 1η περίοδο το Μεσολόγγι πολιορκήθηκε μόνο από τις δυνάμεις του Κιουταχί, οι οποίες δεν ήταν ικανές να συντρίψουν την άμυνα των Ελλήνων. Εξάλλου στις 5 Αυγούστου εισήλθε στην πόλη ο Κίτσος Τζαβέλας με ικανή δύναμη Σουλιωτών πολεμιστών. Απέναντί τους υπήρχαν περί τους 25.000 Τουρκαλβανοί και Αιγύπτιοι ένα σύγχρονο πυροβολικό, το οποίο διοικούσαν οι Γάλλοι, ενώ αυτοί ήταν το πολύ 4.000 μαχητές.

Στις 25 Δεκεμβρίου ξεκίνησε η 2η φάση. Στην αρχή επιτέθηκε μόνο ο Ιμπραήμ, όπου όμως και αυτός απέτυχε. Έτσι ενώθηκαν οι κατακτητές και κατέστησαν ασφυκτική την πολιορκία με συνεχή και ανηλεή κανονιοβολισμό της πόλης. Η κατάσταση άρχισε να γίνεται δύσκολη, η οποία επιδεινώθηκε με την πτώση των δύο στρατηγικών νησίδων (Βασιλάδι & Κλείσοβα). Η θέση των αγωνιστών έγινε δραματική μετά την αποτυχημένη απόπειρα του Μιαούλη, να σπάσει την πολιορκία απ[ό την θάλασσα.

Η κατάσταση πλέον μέσα στην πόλη είχε φτάσει πέρα από τα ανθρώπινα όρια. Τρόφιμα δεν υπήρχαν και οι ελεύθεροι πολιορκημένοι τρέφονταν με φύκια, ποντίκια, γάτες, Έτσι το συμβούλιο οπλαρχηγών και προκρίτων στις 6 Απριλίου, αποφασίστηκε να γίνει την νύχτα του Λαζάρου προς Κυριακή των Βαΐων, η Μεγάλη Έξοδος. Ταυτόχρονα ειδοποίησαν τους οπλαρχηγούς που ήταν από έξω να βοηθήσουν γιατί αλλιώς «...να όψεσθε, να όψεσθε,...». Το σχέδιο ήταν καλά μελετημένο, τα πρόβλεψε όλα, εκτός από την προδοσία. Ο Ιμπραήμ γνώριζε τα πάντα και έστησε τα στρατεύματα στα περάσματα των πολιορκημένων, πίσω από βράχους και μέσα σε φαράγγια, περιμένοντας σαν ύαινα τα θύματά του.

Οι ελεύθεροι πολιορκημένοι, γύρω στις 9 το βράδυ βγήκαν από την ανατολική έξοδο, έπεσαν κάτω, περιμένοντας τους «απ' έξω» έλληνες να βαρέσουν. Δυστυχώς δεν ακούστηκε ούτε ένα βόλι. Τότε αποφασίστηκε να προχωρήσουν μόνοι τους. Από χείλη σε χείλη μεταδόθηκε η απόφαση και «τρομερός αλαλαγμός ηκούσθη εν ταυτώ ..., εφώναξαν με μίαν φωνήν και ώρμησαν με μαχαίρας και τουφέκια εις το εχθρικόν στρατόπεδον...». Οι άνδρες της φρουράς ενωμένοι σε ένα σώμα από δύο που είχε προσχεδιασθεί, σαν μία γροθιά,

«δεν εστοχασθήκαν συμφέρον...» διέσπασαν τις γραμμές του εχθρού. Σε λίγο όμως βρήκαν μπροστά τους το ιππικό. Άνιση μάχη, εκ των προτέρων χαμένη. Άλλα η ελληνική λεβεντιά νίκησε, και μετά από 4 ώρες μάχης έφτασαν στους πρόποδες του βουνού, στον Άγιο Συμεών. Εκεί πάλι, τους περίμεναν 3000 Αλβανοί, μετά από μάχες και ελιγμούς, η πορεία κατάφερε τελικά, να ξεγλιστρήσει από την παγίδα του εχθρού.

Δυστυχώς δεν είχε την ίδια μοίρα το 3ο σώμα, που αποτελούνταν κυρίως από γυναικόπαιδα. Κατά την Έξοδο ακούστηκε μία φωνή από το σώμα: «οπίσω, οπίσω, εις ταις τάμπιαις». Επικράτησε πανικός, σύγχυση και δημιουργήθηκε η εντύπωση, ότι η φρουρά οπισθοχωρεί, κάτι που φυσικά δεν έγινε. Σφαγή ατελείωτη, η αντίσταση κράτησε 1-2 μέρες. Μεγάλες απώλειες: 1700 σκοτώθηκαν κατά την έξοδο ανάμεσά τους και οι γερμανοί φιλέλληνες (Ιάκωβος Μάγιερ και άλλοι). Γύρω στα 6.000 γυναικόπαιδα οδηγήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Κωνσταντινούπολης και της Αλεξάνδρειας.

Η επανάσταση κατά την πολιορκία του Μεσολογγίου είχε σχεδόν σβήσει. Η διχόνοια και ο εμφύλιος σπαραγμός αμαύρωσαν τον αγώνα. Ήρθε όμως το αίμα των ελεύθερων πολιορκημένων και άναψε μονομιάς την δάδα του αγώνα. Η θυσία αποτέλεσε την σπίθα αφύπνισης των Ευρωπαίων.



Μία άλλη μαρτυρική πόλη ήταν η **Νάουσα**, η πανέμορφη μούσα της Μακεδονίας. Η επανάσταση ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 1822, με επικεφαλής τον πρόκριτο Ζαφειράκη Θεοδοσίου Λογοθέτη. Στρατιωτικός διοικητής αναλαμβάνει ο Αναστάσιος Καρατάσος πατέρας του Τσάμη, που προς τιμή του, φέρει το όνομά του μεγάλο στρατόπεδο της Θεσσαλονίκης. Συνολικά οι δυ-

νάμεις των ελλήνων πατριωτών ήταν περί τους 4500 άντρες. Οι δυνάμεις των Αγαρηνών πολλαπλάσιες πάνω από 30.000 άντρες. Οι πολιορκημένοι προσπαθούν να σπάσουν τον κλοιό, ανεπιτυχώς. Στις 12 με 14 Απριλίου μπαίνουν τα τούρκικα ασκέρια στην πολύπαθη πόλη. Η φήμη αναφέρει ότι έγινε προδοσία, κάποιοι εξαγοράστηκαν για να ανοίξουν την πύλη του Αγίου Γεωργίου και να μπουν από εκεί τα τούρκικα στρατεύματα. Το γεγονός πάντως είναι, ότι πράγματι από εκεί μπήκαν οι εχθροί δίχως να πέσει τουφεκιά. Απερίγραπτες σφαγές ακολούθησαν, απίστευτες φρικαλεότητες, χιλιάδες γυναικόπαιδα οδηγήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της οθωμανικής επικράτειας. Μέσα σε αυτό τον χαλασμό ξεχωρίζει η θυσία των Ναουσαίων γυναικών στον ποταμό Αράπιτσα, όπου υπάρχει σήμερα το γνωστό μνημείο. Με την θυσία τους απέδειξαν «ότι η προάσπιση της τιμής υπερέχει της αξίας της ζωής».

Αυτές οι λιτές γραμμές, για δύο τόσο μεγάλες θυσίες. Όπου οι Έλληνες, όχι εμείς οι «νενέκοι», έδειξαν στην ανθρωπότητα ότι πέρα από τι «θα φάμε και τι θα πιούμε ...» υπάρχουν και οι πανανθρώπινες αξίες (ελευθερία, τιμή,...). Ας ελπίσουμε ότι ο καλός μας Θεός, να μας φωτίσει και να σοβαρευτούμε πριν είναι αργά.

Καλή Ανάσταση!

Ψαλίδας Νικόλαος

Δημ. Σύμβουλος Θάσου

Το παρόν άρθρο δημοσιεύτηκε, στην εφημερίδα Θασιακή, αλλά και στην ιστοσελίδα της ΑΝ.Α.Ε.Θ. (<https://anaeth.gr/>)